

# Obsah

|                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|
| Úvod                                                                | 9         |
| <b>1. Čtvrt století školské reformy</b>                             | <b>12</b> |
| 1.1 Vzdělávání a kurikulární reforma – souhrn                       | 19        |
| 1.2 Tvorba kurikula                                                 | 21        |
| 1.2.1 Kurikulum v oboru Tělesná výchova                             | 27        |
| 1.2.1.1 Výzkum kurikula v oboru Tělesná výchova                     | 31        |
| 1.2.2 Kurikulum v oboru Výchova ke zdraví                           | 35        |
| 1.2.2.1 Výzkum kurikula v oboru Výchova ke zdraví                   | 41        |
| 1.2.3 Souhrn                                                        | 46        |
| 1.3 Tvorba standardů vzdělávání                                     | 47        |
| 1.3.1 Standardy vzdělávání v oboru Tělesná výchova                  | 52        |
| 1.3.2 Standardy vzdělávání v oboru Výchova ke zdraví                | 54        |
| 1.3.3 Souhrn                                                        | 55        |
| <b>2. Didaktické výzvy a možnosti v oboru Tělesná výchova</b>       | <b>57</b> |
| 2.1 Změny v pojetí tělesné výchovy ve světě                         | 57        |
| 2.2 Stav tělesné výchovy v České republice                          | 60        |
| 2.2.1 Postavení tělesné výchovy mezi ostatními vyučovanými předměty | 63        |
| 2.2.2 Prestiž profese učitel tělesné výchovy                        | 65        |
| 2.2.3 Souhrn                                                        | 68        |
| 2.2.4 Nové výzvy pro učitele tělesné výchovy                        | 70        |
| 2.2.4.1 Další vzdělávání učitelů                                    | 71        |
| 2.2.4.2 Organizační formy                                           | 72        |
| 2.2.4.3 Hodnocení žáků                                              | 75        |
| 2.2.4.4 Obsah tělesné výchovy                                       | 77        |
| 2.2.5 Souhrn                                                        | 83        |

|           |                                                                                                                           |            |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.3       | Motivace žáků k pohybu a tělesné výchově                                                                                  | 86         |
| 2.3.1     | Prestiž tělesné výchovy – souhrn                                                                                          | 96         |
| 2.4       | Podněty učitelů pro zlepšení výuky tělesné výchovy                                                                        | 97         |
| 2.5       | Podněty pro výzkum v tělesné výchově                                                                                      | 101        |
| <b>3.</b> | <b>Didaktické výzvy a možnosti v oboru Výchova ke zdraví</b>                                                              | <b>104</b> |
| 3.1       | Pojetí podpory zdraví ve vzdělávacím programu                                                                             | 104        |
| 3.1.1     | Problematika zdraví v obecné části a podpůrných částech dokumentu                                                         | 105        |
| 3.1.2     | Problematika zdraví v obsahové části dokumentu                                                                            | 106        |
| 3.1.3     | Provázanost výchovy ke zdraví s rozvíjením klíčových kompetencí                                                           | 106        |
| 3.1.4     | Souhrn                                                                                                                    | 112        |
| 3.2       | Implementace oboru Výchova ke zdraví do školních vzdělávacích programů                                                    | 113        |
| 3.2.1     | Specifika osnování vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví                                                                   | 114        |
| 3.2.2     | Začlenění vzdělávacího obsahu oboru Výchova ke zdraví do učebního plánu ZŠ                                                | 115        |
| 3.2.3     | Souhrn                                                                                                                    | 119        |
| 3.3       | Situace ve školách na počátku zavádění nově pojatého kurikula v oboru Výchova ke zdraví do školních vzdělávacích programů | 119        |
| 3.3.1     | Informovanost, postoje a chování žáků jako východisko pro tvorbu ŠVP                                                      | 120        |
| 3.3.2     | Názory ředitelů základních škol na realizaci kurikula v oboru Výchova ke zdraví                                           | 126        |
| 3.3.3     | Postoje učitelů a jejich připravenost na nové pojetí oboru Výchova ke zdraví                                              | 127        |
| 3.3.4     | Postoje budoucích učitelů k výuce výchovy ke zdraví                                                                       | 131        |
| 3.3.5     | Výchova ke zdraví na základních školách v šetření České školní inspekce                                                   | 132        |
| 3.3.6     | Souhrn                                                                                                                    | 133        |
| 3.4       | Výchova ke zdraví ve školních vzdělávacích programech nižšího sekundárního vzdělávání                                     | 134        |
| 3.4.1     | Vybrané výsledky I. etapy výzkumu na základních školách (2008)                                                            | 136        |
| 3.4.2     | Výsledky II. etapy – kvalitativní šetření na základních školách a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií          | 141        |
| 3.4.3     | Požadavek širšího začlenění problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí                                          | 145        |
| 3.4.4     | Výsledky III. etapy výzkumného šetření na základních školách                                                              | 145        |
| 3.4.5     | Souhrn                                                                                                                    | 147        |
| 3.5       | Vzdělávání učitelů v oboru Výchova ke zdraví                                                                              | 148        |

|                                                                                                                                         |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.5.1 Aktuální požadavky na pedagogické pracovníky<br>v oblasti podpory zdraví                                                          | 148        |
| 3.5.2 Návrh změn v programech učitelského vzdělávání                                                                                    | 149        |
| 3.5.3 Souhrn                                                                                                                            | 151        |
| <b>4. Prostorové a materiální podmínky pro tělesnou výchovu<br/>a výchovu ke zdraví</b>                                                 | <b>153</b> |
| 4.1 Prostorové, materiální, personální, hygienické, organizační podmínky<br>dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání | 155        |
| 4.2 Podmínky realizace výchovy ke zdraví                                                                                                | 158        |
| 4.3 Normy školních sportovních zařízení                                                                                                 | 159        |
| 4.3.1 Zabezpečení provozu a údržby sportovišť                                                                                           | 160        |
| 4.3.2 Bezpečnost                                                                                                                        | 166        |
| 4.3.3 Doporučené vybavení pro školní tělesnou výchovu                                                                                   | 168        |
| 4.4 Historický kontext sportovní infrastruktury                                                                                         | 169        |
| 4.5 Současná situace školních sportovišť                                                                                                | 173        |
| 4.5.1 Sportovní infrastruktura pro tělesnou výchovu ve Středočeském kraji                                                               | 174        |
| 4.5.1.1 Porovnání názorů učitelů tělesné výchovy a žáků                                                                                 | 177        |
| 4.5.2 Materiální vybavenost pražských škol pro tělesnou výchovu                                                                         | 179        |
| 4.5.3 Prostorové a materiální vybavení základních škol<br>pro tělesnou výchovu                                                          | 181        |
| 4.5.4 Materiální a prostorové vybavení pro výuku tělesné výchovy<br>na ZŠ a SŠ                                                          | 183        |
| 4.6 Souhrn                                                                                                                              | 185        |
| Závěry a doporučení                                                                                                                     | 190        |
| Summary                                                                                                                                 | 198        |
| Literatura                                                                                                                              | 200        |
| Příloha – Vzdělávací oblast Člověk a zdraví                                                                                             | 211        |
| Výchova ke zdraví                                                                                                                       | 214        |
| Tělesná výchova                                                                                                                         | 218        |
| Rejstřík jmenný                                                                                                                         | 227        |
| Rejstřík věcný                                                                                                                          | 228        |